

Flyvebladet

MEDLEMSBULLETIN FOR NORSK FLYMEDISINSK FORENING

Innhold:

- **Kurs 2010 - meld deg på nå!**
- **Kort om sist kurs**
- **Jan Ove Owe nytt æresmedlem**
- **Gave til Prosjekt Tilrettelagt Luftsport**
- **Legeattesten via nettet**
- **Ulykker i luftfarten skjer også på bakken**
- **Aftenpostens harselering med medisinske krav til flygeledere og vårt svar.**
- **ESAM kongress i Hellas.**
- **SSRI – forandringer på gang, kort referert fra det som nå skjer i USA**

- **Nytt fra styret**
- **Regnskap 2009**
- **Referat fra Generalforsamling 2009 og Årsberetning**

Velkommen til årets første nummer av Flyvebladet! Det blir et oppsamlingsheat. Men aller først så må jeg minne dere på årets kurs! Meld dere på før sommerferien! Vi har leid det store møterommet i hotell Thon, men det er dyrt og vi må vite hvor mange som kommer innen 1. august. Da kan vi justere noe på antall deltagere slik at vi ikke taper penger! Invitasjon til kurset blir derfor gjentatt her sammen med informasjon om betaling.

HUSK FØLGENDE: Etter 1. august blir kursavgift ikke refundert!

Kommentarer og innlegg til Flyvebladet kan sendes til meg: lars@flylegen.no

Program etterutdanningskurs i flymedisin den 3.9.2010.

Sted: Thon Hotel Opera, Oslo

Kurset er godkjent til spesialitetene i allmenmedisin og arbeidsmedisin.

Registrering: 0900 – 1000 (NB: registrer deg i god tid før kursstart)

10.00-10.05

Åpning ved Lars Tjensvoll, leder Norsk Flymedisinsk Forening.

Møteleder: Anthony W. Wagstaff

10.05-11.05

Terje Wahl, Norsk Romsenter, avd. dir. forskning og jordobservasjon:

Hvor går romfarten? Bemannet romfart, kommersiell romturisme.

11.05-11.20 Pause / Kaffe

11.20-12.20

Rolf Heimberg, sjeflege, Luftfartstilsynet, flymedisinsk seksjon: Informasjon fra flymedisinsk seksjon og kliniske kasuistikker.

12.20-13.00

Eigil Gulliksen, sjef flymedisinsk klinikk, Forsvarets Sanitet, Flymedisinsk Institutt: Kliniske kasuistikker fra militær flymedisin.

13.00-14.00 Lunch

Møteleder: Gerd Sissel Andorsen

14.00-14.30

Eigil Gulliksen: Utvikling i ubemannet luftfart (UAV) nå og i fremtiden.

14.30 -15.00

Jörn Beckröge, Jessheim Øyelegekontor: Test av Fargesyn. Den nye Colour Assesment and Diagnosis (CAD) testen, hvordan gjennomføre Ishihara i praksis.

15.00 – 15.30

Jan Ove Owe, lege, seniorrådgiver Forsvarets Sanitet, Flymedisinsk Institutt Laserproblematikk og flyging/beskyttelse/lovverk.

15.30 – 15.50 Pause / Kaffe

Møteleder: Eigil Gulliksen

15.50-16.20

Vivianne Fonne, seniorrådgiver flypsykologi, Forsvarets Sanitet, Flymedisinsk Institutt: Arbeidsmiljøloven i 1000 km i timen.

16.20 - 16.50

Hans Christian Amlie, hovedinstruktør Voss Fallskjermklubb:

Fallskjermhopping i Norge. Muligheter og begrensninger.

16.50 – 17.30

Kjersti Eide, sykepleier og basehopper: Basehopping, uskrevne regler i en ureglementert sportsgren.

17.30-18.00 Generalforsamling i NFF – egen innkall

Ca 18.30: Middag

Påmelding til kurset skjer kun gjennom innbetaling av kursavgift på NFFs konto nr. 7877 06

66952. Medlemsavgift skal være betalt før eller samtidig kursavgift, før redusert kursavgift blir god tatt. Kursavgift refunderes ikke etter 1. august.

Kursavgift NFF medlem / ikke medlem kr: 950,- / 1.600,-

Kursavgift inkludert middag kr: 1400,-

Middag: 450,-

Spørsmål vedrørende betaling sendes til: gerd.sissel.andorsen@unn.no

Her er noen bilder fra kurset i 2009. Alle foredragene, bortsett fra Sally Asher's og Geir Nesheims, er tilgjengelige på web siden vår. Er det noe du savner, send oss en e-post.

Rolf og Poly Asher

Sjeflegens time

Lydhør forsamling

Anne-Margrete om AKAN i SAS

Mikkel Gaarder, seilflyger
Tilrettelagt Lufttransport

Eigil fra FMI

JAN OVE OWE

Generalforsamlingen vedtok å utnevne Jan Ove Owe til æresmedlem fordi han er en nestor og faglig sett uunnværlig i norsk flymedisin, Hans innsats for faget og foreningen er stor, om en i det stille. Vi gratulerer!

Våre to æresmedlemmer: Jan Ove Owe og Per Årva

Gave til Prosjekt Tilrettelagt Luftsport

På generalforsamlingen ble det vedtatt og styret vedtok på møtet i oktober å bevilge kr 10000,- til prosjektet. Disse pengene er overført og vi fikk følgende takk fra Svein Birkeland som var å holdt foredraget for oss:

Dette var en uventet men fantastisk tilbakemelding! Prosjektet gir mye glede til oss som driver med det. Når utenforstående i tillegg gir oss anerkjennelse, blir gleden dobbel. Før avreise fikk jeg en prat med Polly Vacher. Vi hadde møtt tidligere ved et par anledninger. Hun spurte om prosjektet vårt fortsatt var i gang, hvilket jeg kunne bekrefte. "Da har jeg bestemt meg for å gi overskuddet av dagens boksalg til TL", hvorpå hun bladde opp kr 1200! Jeg forsikret henne om at pengene ville bli benyttet til stipendier. Vi har erfart at unge rullestolbrukere ofte har begrenset økonomi til å kunne fly. Å bygge opp et stipendfond vil ha høy prioritet. Jeg vil foreslå overfor styret at beløpet fra dere går inn i dette fondet. *På vegne av styret retter jeg en hjertelig takk til Norsk Flymedisinsk Forening!* Beløpet kan overføres til Prosjekt Tilrettelagt Luftsport v/Svein Birkeland, St. Torleivsv. 4, 2409 Elverum, kontonr. 1822.30.68096

Mvh

Svein Birkeland

PS

Jeg har laget en kort artikkel til neste nummer av vårt medlemsblad *Seilflysport* der jeg forteller om støtten fra Polly. Er det greit om jeg tar med noen linjer også om støtten fra dere, dersom det ikke er for sent å endre artikkelen?

Dette svarte jeg ja til og så vidt jeg vet har artikkelen stått i *Seilflysport*.

Legeattesten via nett.

Rolf har ikke hatt tid til å skrive bidrag denne gangen, så jeg skal bare orientere kort om det nye som er på trappene.

Så vidt jeg forstår, så skal Luftfartstilsynet bruke systemet til å administrere mye av det de hoder på med, ikke bare "Personnel Licencing" som dere vil se hvis dere går til hjemmesiden deres:

<http://www.empic.eu/index.php?id=114&L=1>

Når dette blir gjennomført, sikkert over en tidsperiode, må dere alle ha mulighet for pilotene til å bruke en PC. Det vil bli mulig å scanne og sende dokumenter med legeattestene, for eksempel EKG!

Dette vil dere høre mer om på kurset, så meld dere på!

Ulykker på bakken!

Bildet du skal få se er grusomt, men sant! Det kan skje mange ulykker i forbindelse med flyvning, også på bakken. Innenfor EASA jobbes nå på flere hold med sikkerhetsprosedyrer for bakkemannskap og vedlikeholds mannskap. Det finnes allerede et

alternativ tilgjengelig via IATA. Jeg hørte fra en engelsk CAA representant at det på Heathrow skjer i gjennomsnitt 2 alvorlige ulykker med bakkepersonale og/eller fly på tarmac daglig! Det er heldig vis svært sjeldent det følgende skjer:

Mechanic sucked into jet engine

Fatal accident occurred as aircraft prepared to fly to Houston

Monday, January 16, 2006 Posted: 2255 GMT (0655 HKT)

(CNN) -- A mechanic standing near a Boeing 737 at El Paso International Airport in Texas was sucked into one of the engines and killed Monday, officials said.

Continental Airlines Flight 1515 was preparing to take off for Bush Intercontinental Airport in Houston when "a maintenance-related engine run-up of the right-hand engine" was carried out, said Roland Herwig, a spokesman for the Federal Aviation Administration's southwest region in Oklahoma City, Oklahoma. "Someone on the ground was sucked into the engine," he said.

Det skjer også en sjelden gang med andre ting som finnes på en flyplass. Dette bildet viser at det er stor kraft i motoren og det er forståelig at det er svært viktig at det er rent og rydding på en flyplass!

Flymedisinske temaer i avisene.

Søndag 28. mars stod følgende artikkel på baksiden av Jobb delen i Aftenposten:

JOHNNY GIMMESTAD

Oppdatert: 28.03.10 kl. 18:19 Publisert: 28.03.10 kl. 00:07

Det holder ikke med plettfri vandel, glimrende fargesyn og god hørsel hvis du vil gjøre karriere som flyveleder ved en av landets flyplasser.

Er du rammet av alvorlig brokk, forstørret milt eller stor gallesten, spørker det for din karriere som flyveleder. Syfilis er derimot ikke til hinder for jobb i kontrolltårnet.

Knapt noe yrke – hjernekirurg og

dykker medregnet – kan oppvise maken til trangt medisinsk nåløy. Her er nesten ingen kroppslig funksjon glemt, og intet nevneverdig organ utelatt, i kravene som EU har gjort gjeldende, også for norske utøvere av dette meget krevende yrket. Samlet utgjør forskriften om medisinske krav for utstedelse av legeattest klasse 3 for flyveledere m.m. en smørbrøddliste på 10 tettskrevne sider.

Eksersis

Forskriften er ikke bare en eksersis i hvilke sykdommer som hindrer jobbsøkere adgang til tårnet. Den er tidvis også en oppvisning i medisinsk fagspråk på sitt aller mest innviklede.

«Søkere med asymptomatisk sinusbradykardi eller sinustachykardi kan vurderes skikket ved fravær av betydningsfull underliggende årsak», smeller det mot oss i et av forskriftens

underpunkter, om hjerte og kretsløp, rytme og ledningsforstyrrelser.

Etter en lengre pustepause blir vi igjen slått til jorden, under opplistingen av punkter som taler for at regelen allikevel kan fravikes:

« ... venstre ventrikkels ejeksjonsfraksjon større enn 50 % uten betydningsfull abnorm veggbevegelse og normal funksjon i høyre ventrikkel.»

Vi lar ventrikkel være ventrikkel, men kan ikke unngå å bli litt nedslått over følgende melding, under punktet hjerte-kretsløp:

«Søkere med residiverende vasovagal synkope skal ikke godkjennes.»

Nytt pust i bakken, før vi roer ned med en melding på overraskende begripelig norsk: «Søkere med aktiv lungetuberkulose skal ikke godkjennes.» Beveger vi oss litt lenger ned i anatomien, er kravene like stramme:

Nei til brokk

«En søker med brokk som kan føre til komplikasjoner og inkapasitet kan ikke godkjennes», lyder påbudet fra medisinsk hold. Gallesten over en viss størrelse er også diskvalifiserende.

Rimelig nok, vil vel mange mene, selv uten tung medisinsk ekspertise. Noe mer overraskende er det kanskje at et av våre

Som leder av NFF, mente jeg det var viktig å reagere raskt på dette innlegget, men det var palmesøndag! Derfor kontaktet jeg Rolf og Anthony og vi ble enige om at jeg skulle skrive et innlegg. Det ble gjort og sendt til debatt redaksjonen allerede dagen etter. Det kom et avslag i løpet av få dager. Jeg ringte Jobb redaksjonen og etter en del diskusjon ville de se på innlegget på nytt. Deretter gikk det noe mer tid før jeg fikk et svar, der innlegget måtte reduseres til 1200 tegn! Det er lite og ikke godt nok for å imøtegå innlegget. Styret diskuterte dette på siste møtet og vi ble enige om å sende en klage, i første omgang til Aftenposten.

Første versjon av innlegget:

Brokk? Ingen adgang - Uendelig rekke med helsekrav til flyveledere.

I Jobb delen av Aftenposten på søndag den 28. mars, stod det en artikkel under denne overskriften. Journalisten har allerede i ingressen vist at han dessverre ikke har forstått alvoret i den forskriften

mindre fremskutte organer også er satt på indeks:

«En søker med betydningsfull forstørrelse av milten skal ikke godkjennes».

Du stiller også svakt hvis du har latt en kirurg med hang til amputasjon av edle organer få boltre seg.

«En søker som har gjennomgått et større kirurgisk inngrep på urinveisorganene som omfatter total eller partial fjerning eller forflytting av et organ, skal ikke godkjennes inntil følger av operasjonen ikke lenger kan antas å forårsake inkapasitet.»

Noe mer spesielt kan det virke, selv for oss uinnvidde, at det også stilles følgende krav:

«En søker som har gjennomgått en større gynekologisk operasjon skal ikke godkjennes.»

Til gjengjeld er denne bestemmelsen ikke så vanskelig å akseptere:

«Kronisk etablert nevrose er diskvalifiserende.»

Det samme gjelder hvis man har en sykehistorie preget av en eller flere episoder med bevissthetsforstyrrelse. Måtte et lignende krav også bli gjort gjeldende overfor dem som bestemmer hvilke lidelser som avgjør om man får medisinsk yrkesforbud, uansett yrke.

han harselerer med. Det virker som om han ikke har fattet at dette dreier seg om sikkerheten i luftfarten, bl.a. for passasjerer ombord i rutefly. Det er derfor tilsvarende regler også gjelder for piloter.

Først til noen av hans eksempler som starter med brokk, forstørret milt og gallesten, men "syfilis er derimot ikke til hinder for jobb i kontrolltårnet". Dette bærer preg av at journalisten ikke har gjort noen forsøk på å spørre fagfolk før han har skrevet artikkelen, og at han ikke har forstått §8 i samme forskriften: "**Innehaver av legeattest skal ikke utøve privilegiene gitt i sertifikatet når det har inntruffet reduksjon i medisinsk skikkethet som kan gjøre vedkommende ute av stand til å utøve privilegiene på en sikker måte**". Privilegiet det er snakk om er jobben som flygeleder og stikkordet er medisinsk skikkethet. Det er ikke forsvarlig å ha en flygeleder til å sitte og passe på flytrafikk hvis han eller hun plutselig kan bli så syk at de ikke får konsentrert seg om jobben. Jeg tror de fleste forstår at det ikke er trygt å ha en flygeleder på jobb som plutselig kan få sterke smerter eller bli alvorlig syk i en situasjon han holder på med å lede fly. Det kan i verste fall føre til en alvorlig ulykke.

Journalisten tar faktisk feil i alle sine påstander i ingressen. Det jobber flygeledere med både brokk, gallesten og kanskje noen med forstørret milt – men det siste er veldig sjeldent. Syfilis er også veldig sjeldent, men en flygeleder med symptomer på denne sykdommen får ikke jobbe før den er behandlet og vedkommende er helt frisk. Beskjedne brokk er som regel ikke farlig, men så snart et brokk er i en fase der det kan bli akutt forverret, for eksempel ved et kraftig nys eller tungt løft, kan flygelederen ikke jobbe før etter operasjon og det igjen er

Her er det som stod i Aftenposten til slutt:

Brokk? Ingen adgang.

I Jobb delen av Aftenposten på søndag den 28. mars, stod det en artikkel under denne overskriften. Journalisten viste at han ikke har forstått alvoret i den forskriften han harselerte med, at dette dreier seg om sikkerheten for passasjerer

trygt å ha vedkommende tilbake i jobb. Det finnes også flygeledere med asymptomatisk gallesten, men så snart en gallesten begynner å gi smerter gjelder §8 og flygelederen blir sykemeldt og søkt inn til operasjon.

"Den uendelige rekken med helsekrav" er et resultat at et møysommelig, internasjonalt arbeid innenfor flysikkerhetstjenesten. Dette styres nå av EASA (European Aviation Safety Agency) som er det europeiske luftfartstilsynet. Her samarbeider de europeiske nasjonene om å fastsette felles krav til alt som har med luftfart å gjøre. Hovedmålet er å sørge for å øke tryggheten og påliteligheten i lufttransport i en tid der veksten i antall flybevegelser er formidabel. Siste beregninger fra amerikanske luftfartsmyndigheter (FAA) viser at hvis veksten fortsetter som nå vil amerikanske flyselskap alene frakte over 1 milliard mennesker i året i 2023 mot 704 millioner i 2009. Det er grunn til å tro at økningen vil være stor også i Europa.

Jeg håper dette har økt forståelsen for hvorfor det er viktig å ha strenge helsekrav til dem som jobber i sivil luftfart. Det er sikkerheten og tryggheten til flypassasjerene som er det overordnede mål for det arbeid bl.a. flylegene gjør når vi er satt til å passe på helsen til flygeledere, piloter og kabinbesetning og at leserne skal være trygge når de skal ut å fly.

Lars Tjensvoll
Flylege
Leder i Norsk Flymedisinsk Forening.

ombord i rutefly. Det er derfor lignende helsekrav gjelder for piloter og kabinbesetningen. I §8 i samme forskriften står det: "**Innehaver av legeattest skal ikke utøve privilegiene gitt i sertifikatet når det har inntruffet reduksjon i medisinsk skikkethet som**

kan gjøre vedkommende ute av stand til å utøve privilegiene på en sikker måte”.

Det kan i verste fall føre til en fatal ulykke å la en flygeleder overvåke flytrafikk hvis han plutselig kan få sterke smerter eller bli alvorlig syk. Det finnes flygeledere med asymptomatisk gallesten, men så

snart den begynner å gi smerter gjelder §8 og flygelederen blir sykemeldt og søkt inn til operasjon. ”Den uendelige rekken med helsekrav” er et resultat at et møysommelig, internasjonalt arbeid for å gi en trygg reise for passasjer og er dette er for alvorlig til en så respektløs omtale.

Den viktigste lærdommen for foreningen, er at vi bør følge med i avisene, lokale som mer landsdekkende, og forsøke å komme med innlegg og delta i debatter som ar tilknytning til faget vårt. Hvis det er noen av dere som har gjort dette de siste årene så vær så snill og send dette til oss i styret så vi bl.a. kan gjengi det i Flyvebladet.

ESAM KURS OG GENERALFORSAMLING.

ESAM (www.esam.aero) holder sin andre konferanse og kurs i Athen 10. til 13. november. Programmet er ikke ferdig ennå, **men vi fikk tilsvarende konferanse i Budapest i 2008 godkjent som kurstimer til etterutdanning i allmenmedisin og arbeidsmedisin.**

ESAM ber om at hver forening forsøker å stille med mist en foredragsholder! Det er derfor åpnet for foreningens medlemmer å sende inn et abstrakt! Vi (egentlig vil det si FMI) bidro betydelig på forrige konferanse!

Når det gjelder påmelding og finner dere mer om det på ESAMs web side.

Her gjengis en henstilling fra styret i ESAM:

Dear all Colleagues,

As you can read on the **ESAM website**, during the above specified date, the European Conference of Aerospace Medicine will be held at Athens, arranged by the Hellenic Society, joint with ESAM, as a member of it.

Such a meeting is the most important all over the Europe about Aeromedical issues, and one of the most important all over the world.

So, in order to get the best possible outcome and success of the principal among our meeting, each of you is hardly requested to prepare him/herself or to stimulate

national colleagues to produce and present **AT LEAST A LECTURE BY EACH NATIONAL AEROMEDICAL ASSOCIATION!**

You will send the abstract, and if possible a summary/full text/PP presentation, to the Cc mail address, for submission of paper to the Scientific Committee, just established within ESAM Executive Committee.

Mt dear Colleagues and Friends, I am sure that your professionalism and passion for this job will be able to lead to the best scientific, clinic and regulatory results: we might show to the world what our old, dear Europe, can still hand out, concerning our culture and our noble

tradition in Aeromedical Science!

I wish you to carry out a wonderful job.

Warmest regards, personally by me and on behalf of the ESAM Executive Committee,
Paolo Tosco

SSRI og piloter

Dette har det vært skrevet om i Flyvebladet for ca 8 år siden. Etter det har det skjedd store endringer i andre deler av verden. Australia og Canada har lenge hatt piloter på jobb som går på SSRI. Disse er nøye monitorert og det er gode opplegg for disse. Nå kommer USA etter og i EASA området er det forsøk på gang, men antagelig langt frem før det er vedtatt felles retningslinjer. Det kan likevel være aktuelt for dere å lese om det som nå skjer i USA og det gjengis her. Med endringene i flylegens rolle følger det at vi vil bli mye mer engasjert i denne type problemstilling og etter hvert vil større del av beslutningene komme til å bli overlatt - delegert - til oss!

Dette er kanskje litt vel detaljert for mange av dere, men refereres for dem som har lyst:

New SSRI Certification Guidelines In Place

A positive step forward that will be a benefit to aviation safety

By Michael A. Berry, MD

A new policy regarding medical certification of airmen with a history of depression treated with selective serotonin reuptake inhibitor (SSRI) antidepressant medication went into effect on April 5, 2010. this change has been in the works for a long time. The Office of Aerospace Medicine has been researching the safety aspects of taking this action for a number of years. We are very pleased with this new policy, believe it to be a positive step forward that will, in the end, be a benefit to aviation safety. As with any new policy, "the devil is in the details." We have put together guidelines for HIMS- (Human Intervention Motivation Study) trained aviation medical examiners to follow, since these are not necessarily obvious from the Notice in the Federal Register (see Web documents <http://edocket.access.gpo.gov/2010/pdf/2010-7527.pdf> ; and <http://edocket.access.gpo.gov/2010/pdf/2010-7658.pdf> . Please read the Federal Register notice as an introduction to this article.

I recommend that all AMEs become aware of both the general policy and these guidelines to advise your airmen, even though the HIMS AMEs will be the physicians intimately involved in the process.

Rationale

Our rationale for using HIMS AMEs was two-fold. HIMS AMEs are familiar with the initial evaluation and monitoring process that will be utilized for the SSRIs because the new policy is modeled on the process used for airmen with substance abuse and dependence diagnoses.

Second, HIMS AMEs have training and experience in evaluating airmen from a psychological perspective. This new policy has increased our need for additional HIMS AMEs. We are always looking for senior AMEs willing to participate in the extremely important work of the HIMS Program.

With the new antidepressant medication policy applying to holders of first-, second-, and third-class medical certificates, we can use both senior and regular AMEs. To participate, AMEs must first attend the annual HIMS training seminar in Denver, Colo. The exact dates in September 2010 for the seminar have not yet been finalized. Check for the dates and register to attend on the Web site, www.himsprogram.org.

POLICY

The FAA Office of Aerospace Medicine will consider Special Issuance medical certification for airmen requesting first-, second-, and third-class medical certificates, flying under FAR Parts 121, 135, or 91 who are being treated with one of several specific antidepressant medications.

CRITERIA TO BE CONSIDERED

Diagnoses

Mild to moderate depressive disorders, such as

1. Major Depressive Disorder (mild to moderate) either single episode or recurrent episode

2. Dysthymic Disorder

3. Adjustment disorder with depressed mood

PHARMACOLOGIC AGENTS CONSIDERED (SINGLE-AGENT USE ONLY)

1. Fluoxetine (Prozac)

2. Sertraline (Zoloft)

3. Citalopram (Celexa)

4. Escitalopram (Lexapro)

SPECIFICALLY UNACCEPTABLE DIAGNOSES AND/OR SYMPTOMS

1. Psychosis
2. Suicidal ideation
3. History of electro convulsive therapy (ECT)
4. Treatment with multiple antidepressant medications concurrently
5. History of multiagent drug protocol use (prior use of other psychiatric drugs in conjunction with antidepressant medications)

PSYCHIATRIC STATUS

1. All symptoms of the psychiatric condition for which treatment is indicated must be ameliorated by the single medication, and the condition must be stable with no change in or exacerbation of symptoms for 12 months prior to certification.
2. Airman must be on a stable dosage of medication for a minimum of 12 months prior to certification.
3. Airman must have no aeromedically significant side effects of prescribed medication(s).

REQUIRED REPORTS AND CONSULTATIONS (INITIAL CONSIDERATION)

1. Current status report from treating psychiatrist attesting to diagnosis, length of treatment, and presence of any side effects.
2. Written statement from airman regarding his status.
3. Letter from airline management (Chief pilot or designee) attesting to pilot's observed mood on medication, if previously not flying, and in pilot's admitting previous non-disclosure, a report on prior competence, crew interaction, and mood while on medication (only for first- and second-class medical certificate holders flying under FAR Parts 121 or 135).
4. Report of results of neurocognitive psychological tests and provision of raw test data: include but not be limited to — COGSCREEN AE, Trails A/B; Stroop Test; CCPT, PASAT, Wisconsin Card Sorting Test.
5. Evaluation and written report from HIMS-trained AME as to current psychiatric status of airman, treatment, and recommendation for Special Issuance certificate.

PROCESS FOR SPECIAL ISSUANCE Certification

1. Records package sent through Aerospace Medical Certification Division (AMCD) in Oklahoma City, Okla. to AAM-200 (Washington, D.C.) for review of first-time application and approval for Special Issuance of 6 month or 12-month time-limited medical certificate, depending on age of applicant (reviewed by Chief Psychiatrist) for first-class medical certificates and pilots flying under FAR Parts 121 or 135, 12-month time-limited medical certificate (reviewed by Chief Psychiatrist) for second- and third-class medical certificates.
2. Subsequent Special Issuance medical certificate issued directly by HIMS-trained AME if all required documentation (as listed below) is considered acceptable—or deferred to AAM-200, Chief FAA Psychiatrist, if there are concerns.
3. 8500-8 will be transmitted to the AMCD, and follow-up report with recommendation from the HIMS-trained AME will also be forwarded to the AMCD (as per the current HIMS model for substance dependence Special Issuance).

FOLLOW-UP EVALUATION REQUIREMENTS (ALL CLASSES OF MEDICAL CERTIFICATE)

The following materials will be forwarded to the HIMS-trained AME

1. Current status report from treating physician at the time of application for Special Issuance medical certificate.
2. Psychiatric consultation status report every 6 months for all classes of medical certificate holders.
3. Letter from airline management every 3 months for first and second-class medical certificate holders flying under FAR Parts 121 or 135, forwarded to the HIMS AME. After initial Special Issuance Authorization, psychometric testing will be required.
 1. Annually for first- and second-class medical certificate holders flying under FAR Parts 121 or 135.
 2. Every 2 years for third-class medical certificate holders.

Nytt fra styret:

Styret har jobbet med å prøve og finne ut måter å få engasjert medlemmene mer i NFF's arbeid. På siste styremøte kom vi til en konklusjon om at vi ønsker å få høre medlemmenes kommentarer og innspill til den debatten styret har hatt. Det naturlige sted for en slik debatt blir årsmøtet og/eller i Flyvebladet. Vi har også vedtatt å foreslå endringer i Foreningens lover for å få de mer i harmoni med legeforeningens lover for spesialforeninger. Under følger referatene fra styremøtene i oktober og februar, mens referatet fra møtet vi hadde for en uke siden får vente fordi det ikke er godkjent av styret ennå.

REFERAT STYREMØTET ONSDAG 29 OKTOBER 2009.

Sted: Dnlf (Legenes hus) Kl. 1700.

Til stede:

Lars Tjensvoll (LT), Rolf Heimberg (RH), Anthony Wagstaff (AW) og Brynjulv Baastad (BB).

Ikke til stede:

Gerd Sissel Andorsen (GSA)

Det var ikke bestilt verken drikke eller frukt som annonsert i sakslisten/innkallingen

1. Gjennomgang av referat fra siste styremøte 15 jun 09. Iflg LT er forholdene omtalt i pkt 7 rettet opp.
2. Generalforsamlingen 2009. Referatet fra generalforsamlingen ble gjennomgått. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig valgt. Dette tolkes slik at LT er valgt til leder. Styret konstituerte seg med følgende resultat:

BB er sekretær GSA kasserer og AW nestleder
RH bemerket at valgkomiteen ikke hadde kommet med forslag til nye styremedlemmer. Enighet om at det bør tilstrebtes utskiftninger i styret ved neste valg.

Det var enighet om at også varamedlemmer til styret innkalles til alle styremøter.
3. Kurs 2009 og 2010. Det var rekordstor deltagelse på årets kurs med 121 deltagere. Det foreligger stort sett gode og meget gode tilbakemeldinger og evalueringer. Kurskomiteen vil gå nøyere gjennom disse. Når det gjelder kurs 2010 fremmet RH forslag om at kurskomiteen utvides fra to til tre medlemmer. AW og RH kommer med forslag til nytt medlem på neste styremøte.
4. Utsatt pga kassererens fravær.
5. Enighet om å gi kr 10.000 til "Prosjekt tilrettelagt lufttransport".
6. Hva kan bidra til fornyelse av foreningen? Hvilken forening vi mener at NFF skal være i framtida? Skal vi være en "fagforening" for flylegene, eller skal fokus være på det flymedisinske faget, og også inkludere andre yrkesgrupper som jobber innen det flymedisinske fagfeltet. Det antas at vi som "spesialforening" i Legeforeningen har føringer mht hvem som kan være medlemmer, og hvilke rettigheter ikke-leger har som medlemmer i foreningen. LT undersøker disse forholdene opp mot Dnlf. Vi har faktisk

flere ikke-leger som medlemmer allerede i dag, og RH og GSA vil også kartlegge hvor mange medlemmer vi har i dag som ikke er leger, og hvilken yrkes- og fagbakgrunn disse har. Det ble ikke konkludert i denne debatten, men enighet om at vi vil oppleve en økt profesjonalisering av flylegene i framtida, gjennom at det vil bli stilt større krav til flylegene, og det blir færre flyleger i Norge. (RH skisserer at flylegene fra 2013 gis fullmakt til å utstede legeattester). Det er vel heller ikke slik at de to alternative utviklingsretningene nødvendigvis utelukker hverandre? Uansett, det bør tilstrebes en utvikling av Flyvebladet som "organ", med mål om å øke det faglige innholdet, helst gjennom økt engasjement fra medlemmene. Vi har ikke et stort nok fagmiljø til å tenke oss utviklingen av et tidsskrift. Det ble fremsatt forslag om å feks velge en redaktør, og å se nærmere på hva som kan engasjere medlemmene til større delaktighet i Flyvebladet.

7. AW og LT deltar på generalforsamling i ESAM i Milano 6-7 nov 09. NFF betaler begge deltagelse. Det kan synes som om NAMA er "død" som aktiv forening. LT avklarer om de andre NAMA-landene har den samme oppfatningen, og evt. om NAMA skal oppløses. ECAM (ESAM kongressen) ser ut til å utvikle seg til en meget god erstatning. Det ble fremmet forslag om at NFF arrangerer ECAM i 2012, og styret ga sin tilslutning til at LT og AW kan annonsere vårt kandidatur i Milano. I tillegg forslag om å påvirke ESAM til å opprette en vitenskapelig komité og en organisasjonskomité med oppgave å bistå lokal arrangør av ECAM.

Nytt styremøte avtalt tir 2 feb 10.

Brynjulv
Sekr

REFERAT STYREMØTE TIRSDAG 9 FEBRUAR 2010.

Sted: Dnlf (Legenes hus) Kl. 1700.

Til stede:

Gerd Sissel Andorsen (GSA), Lars Tjensvoll (LT), Rolf Heimberg (RH), Anthony Wagstaff (AW) og Brynjulv Baastad (BB).

Møtet ble til alles tilfredshet ledsaget av frukt og mineralvann.

1. Gjennomgang av referat fra siste styremøte 29 okt 09. Vararepresentantene til styret er orientert om at de innkalles til styremøte, men ingen respons (ref leder LT).
2. Kurs 2010. Innspill til og diskusjon omkring innhold i årets kurs. RH orienterte om nytt datasystem for håndtering og innsending av legeerklæringer til Flymedisinsk seksjon, og foreslo dette som et orienterende punkt på kurset. Enighet om at en gjennomgang av selve legeundersøkelsen kunne være et tema, og det ble foreslått å fokusere på nevrologiske problemer. Kurskomiteen fremlegger en skisse/et forslag til kursprogram på neste styremøte i jun 10. Enighet om å øke kursavgiften fra kr 850 til kr 950, og å øke egenandelen til middagen fra kr 400 til kr 450.
3. Regnskap. Det foreligger ferdig revidert regnskap for 2009. Underskudd 2009 ble kr 14.915,21.

4. Budsjett for deltagelse i ESAM. Enighet om en ramme på kr 60.000 for deltagelse i ESAM.
5. Aktiviteten i foreningen. Lover for Dnlf, § 3-9-1, pkt 3, åpner for ikke-leger som medlemmer, også deltagelse i styre. Ikke-leger kan imidlertid ikke være leder i foreningen. LT lager forslag til ny § i NFFs lover som åpner for dette til neste styremøte.
6. Aktiviteter i ESAM. AW og LT deltok på generalforsamling i Milano i nov 09. Det er ikke avgjort hvem som arrangerer ECAM i 2012.
7. Godtgjørelse av revisjon av regnskapet. Kasserer stilte spørsmål om dette vervet skulle honoreres. Enighet om at prinsipielt avlønnes ikke tillitsverv i Dnlf.
8. Foreningens medlemskap i ESAM. Kasserer har problemer med å få innbetalt medlemskontingent til ESAM. Den kommer i retur. LT og GSA bestreber seg på sammen å innhente oppdatert informasjon som muliggjør innbetaling av medlemskontingent. (F.eks. internasjonale IBAN og SWIFT nummer for overføring av penger over landegrenser).
9. Medlemskontingent og medlemsliste. Iflg. medlemsliste hadde NFF 136 medlemmer i 2009. Denne rapporteres til Dnlf. Intensjon om å komplettere listen også med e-post adresser.
10. Evt.
RH orienterte om datasystemet EMPIC. Dette er et nettbasert og integrert datasystem som ivaretar håndtering av legeerklæringer og legeattester. Det sendes i disse dager ut en invitasjon til noen flyleger med høy aktivitet, om å ta systemet i bruk. Dette er nærmest et pilotprosjekt som tar sikte på en utprøving og kvalitetssikring av systemet. Det arrangeres informasjonsdag på Flymedisinsk seksjon 18 mars kl 12-16. Det sendes ut en manual på forhånd til de inviterte flylegene. Intensjonen er også at flylegene skal skrive ut legeattestene selv. På sikt skal alle flyleger få tilgang til dette datasystemet.

Neste styremøte avholdes i juni, men dato ble ikke bestemt.

Brynjulv
Skr

Andre inntekt	kr 0'00	
Kursinnt. \ utf	kr 158 220'00	kr 117 480'25
Medl kont	kr 52 500'00	
	Inntekter	Utgifter
IFF driftskonto		

IFF regnskap 1.1.09 - 31.12.09

2a)qo BIBSUK	bl: 31.12.2009	kr 117 210'25	
2a)qo DMV	bl: 1.1.2009	kr 6 120'10	
2a)qo BIBSUK	bl: 1.1.2009	kr 331 585'00	
IFF balanskonto			

Kommentarer til regnskap for 2009

- Regnskapet for 2009 er revidert og funnet i orden. Som det fremgår av regnskapet har foreningen fortsatt rimelig god økonomi. Det må bemerkes at for året 2009 overskrider utgiftene inntektene med nesten 15 000 kr. Noe av dette kan tilskrives økte utgifter i forbindelse med avvikling av etterutdanningskurset i september. Kursavgiften har også i 2009 vært holdt på et lavt nivå. Videre vedtok styret å gi kr 10 000 i gave til Prosjekt Tilrettelagt luftsport etter at 2 fra prosjektet bidro med informasjon på høstens etterutdanningskurs. Av øvrige utgifter ble det brukt nesten 7000 kr til vedlikehold av web-siden og nesten 30 000 til reiseutgifter ved deltakelse i ESAM. Utgiftene i forbindelse med styremøtene beløp seg til vel 10 000 kr i 2009, bl.a. til dekning av reiseutgifter for styrets medlemmer.
- Foreningens inntekt kommer fra medlemskontingent, kursavgift og renteinntekter. Til tross for lav medlemskontingent og kursavgift, hadde vi også i 2009 noe inntekt av kurset.
- Selv om de samlede utgifter overskred inntektene også i 2009, har foreningen fortsatt oppsparte midler hvilket utgjorde 329 157,49 kr ved årets utgang.

Tromsø 25.03.10

Gerd Sissel Andorsen
Kasserer
Norsk Flymedisinsk Forening

REFERAT FRA GENERALFORSAMLING 2009

Generalforsamlingen ble avholdt på Hotel Opera fredag 4. september kl. 1730.
Ca. 28 medlemmer til stede.

Innkallingen og program ble godkjent og Lars ledet generalforsamlingen.

Det var valg i år, ellers var programmet uten overraskelser og uten de store diskusjoner.

Lars leste opp styrets **årsberetning**.

Gerd Sissel gjorde rede for **regnskapet** for 2008 og foreløpig regnskap for 2009. Enkelte praktiske spørsmål, ellers godkjent.

Styret foreslo nytt æresmedlem: Jan Ove Owe og Generalforsamlingen sluttet seg enstemmig til dette. Jan Ove fikk overrakt diplom og NFF's gullnål.

Valg, valgkomiteens leder Anne Margrete Birkeland:

Sittende styre med varamedlemmer har sagt seg villig til å fortsette.

Valgkomiteens innstilling: Styret med varamedlemmer forsetter i to nye år:

- Lars Tjensvoll
- Anthony Wagstaff
- Brynjulv Baastad
- Gerd Sissel Andorsen
- Rolf Heimberg

Varamedlemmer:

- Øyvind Svenningsen
- Eigil Gulliksen

Valg komité:

Anne Margrete Birkeland (gjenvalg)

Morten Westereng (gjenvalg)

Steinar Bareid (gjenvalg)

Valg komiteens forslag enstemmig vedtatt og valget avsluttet.

Lars foreslo for generalforsamlingen at NFF bevilger en støtte til Prosjekt Tilrettelagt Luftsport og Styret fikk fullmakt til å bestemme beløpet.

Vi avsluttet med middag i tradisjon tro.

Lars Tjensvoll

Leder

(Referatet gjennomgått av styret den 29. oktober)

NFF ÅRSBERETNING 2008-2009.

Styret har i perioden bestått av:

Lars Tjensvoll, leder og ansvar for Flygebladet.

Anthony Wagstaff, nestleder og medlem i kurskomiteen
Gerd Sissel Andorsen, kasserer og ansvar for medlemsregister.
Brynjulv Baastad, sekretær
Rolf Heimberg, medlem

Varamedlemmer er fortsatt Øyvind Svenningesen og Eigil Gulliksen.

Valgkomiteen er:

Anne Margrete Birkeland
Morten Westereng
Steinar Bareid

Kurs komité er fortsatt:

Rolf Heimberg
Anthony Wagstaff

Fagutvalg/kvalitetsutvalg:

Lars Tjensvoll
Rolf Heimberg
Jan Ove Owe

Styret har hatt 3 møter i perioden: 10. nov, 11. feb og 15. juni.
Referat fra møtene er tilgjengelige på nettsiden vår, gå til filarkivet.

De viktigste sakene vi har diskutert, er følgende:

Kurs:

Er fortsatt vår hovedoppgave da det er nødvendig med oppdatering av kunnskaper for å beholde rettigheten som flylege, noe de fleste av medlemmene trenger. Vi legger vekt på evaluering og at programmet skal være variert og spennende.

Regnskap og økonomi:

Økonomien er stabil og god, til tross for et økt internasjonalt engasjement. Dette har vært diskutert og kontingenten er fortsatt lav, mens foreningens økonomi er god. Når det gjelder de harde tall blir det redegjort for av kassereren.

ESAM:

Lars og Anthony er ikke lenger medlemmer i styret. De er likevel fortsatt engasjert i foreningens arbeid og utvikling, om en noe mer indirekte. EASA har et samarbeid med flyindustrien: ESSI (European Strategic Safety Initiative) som har underavdelinger innenfor sivil luftfart, helikopter gruppe og også en for privat flyging. Disse gruppene samarbeider tett med ICAO og FAA om å komme frem til felles regelverk for flysikkerheten i Europa og resten av verden.

For øvrig vil samarbeidet innenfor ESAM fortsette i og med at vi vil være tilstede på generalforsamlinger og møter.

NFF har utarbeidet en kommentar til de enkelte punkter til EASA's NPL 2008 – 17, som er EASA's høring vdr endring av de medisinske krav til piloter innenfor luftfarten. Denne har vi ikke lagt ut i filarkivet, men det kan kanskje være fornuftig og det blir derfor gjort.

Foreningens internasjonale engasjement er økende i og med deltagelsen i ESAM og medlemskapet i AsMA. Dette er helt i tråd med foreningens formål gjengitt i §2. b.:

”å fremme utviklingen i flymedisin gjennom utveksling av erfaring blant medlemmene, ved vitenskapelig virksomhet og gjennom internasjonalt samarbeid.”

Styret mener at denne kontakten er viktig for foreningen i den økende internasjonaliseringen av faget og særlig når vi nå får en utvikling av et sterkt Europeisk Luftfartstilsyn: EASA.

Dette koster penger og for det inneværende år er det satt av kr 60 000,- til dette formål. Foreløpig ser det ikke ut til å gå ut over foreningens økonomi, som er veldig god. Vi mener også at vi har en del å gå på i forhold til kontingenten som er lav og vært uendret de siste årene.

Medlemstall: Noe usikkert vdr dette, men en oppsummering for 2008 viste at det var 119 betalende medlemmer.

Stipend og/eller pris: Styret har startet fortsatt diskusjonen om dette uten å komme til noen konklusjon. Vi har vært innom mange forslag og det siste som ble foreslått på styremøtet i juni var å bruke av foreningens midler til å styrke Flyvebladet som organ for faget og for foreningen. Dette kan gjøres ved å forandre Flyvebladet til et tidsskrift. Det nye styret vil fortsette arbeidet med dette.

Kvalitetsutvalget har ikke hatt møter dette året.

Flyvebladet og nettsiden: Flyvebladet kommer ut med ujevne nummer, 3 hittil i år. Nettsiden er rimelig oppdatert og filer lagt ut. Det er gjort noen endringer de siste dagene.

Æresmedlem: Styret foreslår at Generalforsamlingen utnevner Jan Ove Owe som æresmedlem. Han er en nestor og faglig sett uunværlig i norsk flymedisin og hans innsats for faget og foreningen er stor, om en i det stille.

Lars Tjensvoll
Leder